GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2½ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 19. **Brasiovu 16 4 Marte** **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Anonimitatea in diaristica.

Domnule Redactoru! Acésta inca este una din acelea cestiuni, asupra careia ar' trebui se ne intielegemu si noi romanii, déca voimu se figuramu cu diaristic'a nóstra romanésca alaturea cu diaristic'a celorulalte popóra.

S'a mai scrisu si pana acum cate ceva in acésta materia, déra tocma aceia despre cari se presupunea ca pricepu lucrulu, n'au voitu se intieléga. De aici apoi au urmatu chiaru si in tempulu mai de incóce cateva neplaceri fórte mari, care in unele casuri au mersu pana la hostilitati personali.

In tierile libere, la popórale matore, care -si au educatiunea loru politica sanetósa, ori-ce diariu politicu de unu renume óre-si-care, au ajunsu la acelu renume mai vertosu prin impregiurarea, ca elu representa nesce principia politice si sociali bine definite, si este organulu vreunei partite, alu unei societati de ómeni, cari sciu ce voliescu si -si au tientʼa totudéun'a inaintea ochiloru. In tóte acelea casuri diariale politice au atributiunile unoru institute politice, éra redactorii si colaboratorii loru suntu aprópe numai ecsecutorii vointiei publicului, care le sustienu séu prin abonamente, séu si prin subventiuni estraordinarie, in casu candu publiculu, séu membrii partitei cutareia voiescu se aiba unu organu propriu de publicitate, séu mai amplu, mai copiosu, séu mai elegantu.

Considerate asemenea diarie cá institute politice, publiculu nu mai intreba, cine scrie in trensele, ci cauta numai, ce si cum se scrie. De aici póte observa ori-cine, ca in diariele mari europene libere nici unu articlu scrisu in materia politica nu e subscrisu de nimeni, nu porta nici una firma a vreunui individu, ci tóte esu sub unic'a firma, éra acesa este titlulu diariului, apoi sune acela ori-sicum. De aici apoi vene, ca ori-ce omu luminatu intreba: Ce opiniune are de ecs. „Times“, „Herald“, „Morning-Post“, séu cum judeca in cutare cestiune „Journal de Debats“, „Independence belge“, „Augs. Allgemeine Zeitung“, „Presse“ etc. etc., éra nu ce dice Aronu, Vasilie, Petru, Pavelu, cum se intreba pe la noi.

Cu totulu altmentrelea se intempla in staturi despotice si semi-despotice, cum si la popórale crescute despoticesce si sub privegliare politienésca. Sub domni'a lui Napoleon III. erá lege, care obligá pe toti redactorii si colaboratorii tuturoru diarieloru din Franci'a, cá se subscria totu ce scriu, inca si estrasele pe care le facea din alte diarie straine. Sub domni'a generariloru Welden et Kempen cá ministrii de politia in Austri'a, redactorii erá strinsu obligati, cá ori-candu li s'ar cere, se arate numele colaboratóriloru si corespondentiloru, si se submita manuscriptele loru in man'a politiei statului. Acésta specie de terorismu bizantinu avea de scopu cá se disguste si se infrice pe tóta lumea, pentru cá se nu mai scria nimeni nimicu, si pre catu se póte, diaristic'a politica se fia degradata la conditiunea foiloru de anunciuri, in care se publica vendiari de realitati si de marfa, de ape mirositórie, sulimane etc., cum si comedii si spectacule de jucatori pe fune si de maimutie. Redactorii si literatii in genere erá considerati si tractati mai preste totu cá clasea cea mai de nimicu a ómenimei. Demagogi, rebeli, complici cu banditii, erá numiti de catra politiani si procurori; avertisementele curgea cá ploi'a (cum au cursu la noi pana in 1868/9) temnitiele erá impoporate de ei *).

Se pare intru adeveru ca educatiunea politica, séu mai dreptu vorbindu, educatiunea politienésca, supravegiata de multimea denunciantiloru platiti si neplatiti din tempulu absolutismului si alu semiconstitutionalismului s'a prefacutu la unii ómeni in a dóu'a natura, care se mai pastredia si sub absolutismulu constitutionale, sub acésta sistema plina de contradiceri aprige si flagrante. Numai de aici se póte esplica, cum de ecs. „Kelet“ (Orientulu), fói'a oficiósa din Clusiu, cum „Hermannstädter Zeitung vereinigt mit dem Siebenbürger Boten“ si alaturea cu acestea, dóue diarie romanesci, se intreba la tóta ocasiunea, ca cine va fi scrisu cutare articlu, cutare corespondentia si cele reflecsiuni etc.

In unele casuri acelea diarie mergu cu a loru cutediare asia departe, incatu elu afigu cate unu nume intregu, la unii articlii publicati in alte diarie, éra nu intru ale loru, éra apoi voliendu-si face reflecsiunile loru, pucinu cauta la ceea ce s'a scrisu si cum s'a scrisu, ci mi se apuca de persón'a pe care o au in prepusu (in suspitiune), si apoi — tienete baiate, vediuramu cu ochii nostri, cum o patira cá Don Quixotte.

Cum se calificamu una asemenea procedura de publicisti? Este ea óre numai productulu unei curiositati femeiesci?

Se póte ca la unii se fia si numai atata; inse asemenea curiositate nu este demna de barbati seriosi.

Séu ca acea procedura este unu fetu alu abderitismului? Nu stà scrisu nicairi ca grecii din antic'a Abdera, cei cu idei intortocate, se fia trimisu colonii pana in Daci'a, precum a trimisu Rom'a; se scie inse ca tóte popórale -si au pe abderitii loru, éra in tierile locuite de romani, unguri si teutoni, tocma nu se simte lipsa de abderiti, mai curendu unu prisosu. Fia curiositate femeiésca, fia abderitismu, déra atata se póte afirma fara nici unu pecatu, ca dorinti'a unoru redactiuni manifestata pe facia, de a strabate in secretele colegiloru, de a descoperi pe colaboratorii si pe corespondentii loru, mirósa fórte tare a denunciatiune, a spionagiu, demnu de „Mouchards“, „Vertraute und Spitzel“ din Vien'a, Parisu, Petropole etc. Frumósa vocatiune, nobile ocupatiune! Unde mai remane inca si blamagiulu de care dau, candu ei numescu de auctori ai cutaroru lucrari diaristice pe unii ómeni, éca asia cu dóra si póte, si déca ei cauta si numescu pe cate unu corespondente de ecs. dela Brasiovu séu dela Bucuresci, pre candu aceia póte ca stau de vorba cu ei la vreo petrecere, casina, cafenea, conversandu unii cu altii cum se cade. Nu cumva ne-amu reintorsu la tempurile cele de auru ale unoru ómeni cá Edvardu Bach, Chavanne, Schelker, Heidte, Bogdani, Koller-Stadler, Grimm, Dietz et Comp.? éra in Ungari'a la dilele lui Haynau, Attems, ori macaru Benedek? Se scie bine ca si acuma suntu destui „Spitzel“; déra apoi tocma unii redactori se se amestece in profesiunea unui Bogáthi et Consortes? Pana la atata uita de sine pasiunea de partita séu de ura si de urgia personale? Minunatu testimoniu de tolerantia pe terenulu politicu.

Adica ce vreu acestea redactiuni? Cá fiacare se subscria ceea ce publica? Apoi cautati rogu-re, tocma la susu numitele diarie, ca anume articlii loru in materia politica mai nici odata nu suntu subscrisi de nimini. Déra mergeti numai, de ecs. la Steinhaussen in Sibiiu de lu intrebati, ca cine scrie in „Herm. Ztg.“, care profesoriu, care amplonatu, care literatu. Mi se pare ca v'ar scóte pe usia afara, si prea bine v'ar face. Cine ce are cu redactorii si cu colaboratorii lui? Séu dóra s'a publicatu vreo vatamare de onórea cuiva? Éca tribunalulu, éca si Jury, mérga se-si céra satisfactiune. Dér' apoi redactorii dela „Herm. Ztg.“ ce au se caute prin pulpitulu redactiunei dtale? *)[1] Cá dóra n'au misiunea dela politi'a de statu, precum avuse „Siebenbürger Bote“ in Decembre 1849, candu ceruse cá br. Wohlgemuth se spendiure pe membrii comitetului romanescu, pe prefectii si tribunii cati mai remasesera in viétia scapati de furcile si de glontiele unguresci. —

Tóta lumea scie aceea ce in dilele trecute se recunoscù si in diet'a ungurésca de nou, ca adica marele principatu alu Transilvaniei mai stà inca totu sub legi esceptionali, sub legi martiali, adica sub despotismu. Inse si afara de acésta, toti redactorii sciu si trebue se scia, ca in Transilvani'a mai au inca valóre legile penali austriace; totu ei sciu si trebue se scia, care este cuprinsulu §§-loru 19, 26 pana la 30 si mai vertosu 65 din acelu codice penale (Strafgesetzbuch). „Dati-mi trei cuvente scrise de ori-ce individu, cu ori-ce intielesu va voi elu; éra eu cu acelea voiu fi in stare se i midiulocescu condamnarea la furci“, a disu odenióra ministrulu si cardinalulu Richelieu, carele cá despotu ce erá, sciuse mai bine decatu ori-cine ce in-

*) „Hermannstädter Zeitung“ Nr. 50 din 27 Februariu.

[1]) Póte de pe stele, ori din ventu, dér' pulpitulu tiene secretulu Redactiunei. Nu sci? — R.

*) Pre catu tempu domnise legea martiale in Vien'a, s'au supresu (sugrumatu) acelo 172 de diarie; ce e dreptu, unele din acelea nu facea nici catu una pipa de tabacu. In 1850 arestara inca si pe fostulu ministru Schwarzer, pentru unu articlu fórte innocente, de care dela Solferino incóce poti citi diece mii. Generariulu Welden vorbea despre redactori si in genere despre literati si publicisti cá de lapedaturele ómenimei. Directorulu seu de politia din Vien'a, Weiss von Starkenfels, cerea mereu in 1852 dela ministeriu permisiunea cá se impusce macaru numai 12 redactori. „Ich lasse nur zwölf Journalisten diese Nacht arretiren und nächsten Mittag coram populo in dem grossen Durchgangshofe des Polizeigebäudes am Peter füsilieren, deren Namen nebst Hinrichtungsprotocollen dann am folgenden Morgen in der Wiener Zeitung an die Spitze des amtlichen Theiles kommen müssen — und das ganze Geschrei hat ein Ende.“

Acelasi tiranu spurcatu disese catra unu publicista: „Wären Sie ein Schuhflicker, so wären Sie ein nützliches Mitglied der Gesellschaft, als Schriftsteller aber haben Sie nichts in Wien zu suchen.“ Totu in acelea tempuri avea datina se dica ministrulu principe Felix Schwarzenberg (mortu Aprile 1852): „Die Leute müssen gehorchen, Steuer zahlen, und wenn sie ein Extravergnügen haben wollen, mögen sie in die Kirche gehen.“ (Walter Rogge, Oesterreich von Világos bis zur Gegenwart. 1 Bd. pag. 64 etc.)

semna potestatea discretionaria si legea cu nasu de cera. Dupa § 66 póte baga in dilele nóstre oricare procuroru pe ori-ce individu in ori-ce casu, in fundulu temnitiei, pre catu tempu îi va placé lui. Se nu-mi diceti ca acum avemu si noi Jury; amu cuvente tari cá se nu recomandu nimenui protectiunea juraticloru din Transilvani'a.

Unele redactiuni se mira ca nu le venu corespondentie de prin tienuturi. Se se mire si nu prea. Déca se afla chiaru dintre redactiuni, caroru le place a denunciá, prea adesea numai pe unu prepusu vanu, pe corespondentii altoru redactiuni, atunci lasamu se judece ori-cine urmarile. Sunto si la noi multi ómeni iubitori si de adeveru, si doritori de a lumina pe publicu cu informatiunile loru, déra suntu prea pucini ómeni independenti in totu respectulu, séu incai atata de largi la anima, incatu se se póta determina de a-si espune persona la critice si chiaru injuraturi. Functionariloru parte le este interdisu, parte li se iè fórte in nume de reu, in casu candu scriu la vreunu diariu, si avut-amu ecsemplu, unde numai prepusulu in care au cadiutu unii si altii in acestu respectu, a trasu asupra-le urgi'a superioriloru. Cu preutimea inca nu stà multu mai bine. Déra inca unu oficiariu din armata! Ar' fi vai de capulu lui. „Es muss gemeldet werden.“ Acuma pasa-mi-te de numesce pe unulu si pe altulu, denuncia'lu, ca scrie asia si pe dincolo. Nici macaru lucruri curatu literarie, nici chiaru anecdote inocente nu voru mai cutedia se ve tramita. (Fói'a nóstra crutia totu. R.)

Nu facuiu acestea observatiuni spre a-mi ascunde si apara person'a mea. Alte furtune, alte uragane au trecutu preste capulu meu. Cunoscu bine sistem'a de predilectiune domnitória in Transilvani'a, botezata de sasi „Verdachtiungssistem“. Nu-mi pasa de ea; de acesa m'a-siu subscrie ori-si candu, la ori-si ce va esi din pen'a mea. Cu tóte acestea punu asta-data conditiune unica: Din diu'a in care se voru subscrie cu numele si connumele loru intregu, toti aceia, cari m'au denunciatu pana acuma, cu temeiu fara temeiu, pe mene si pe altii, in „Hermannstädter Zeitung“, in „Kelet“, „Albin'a“ etc., se -mi publici si dta, ori-ce voiu mai scrie in Gazeta, cu numele si connumele meu intregu; éra déca nu, inca nu.

Alu Dtale s. c. l.

Din comitatulu Turdei.

(Capetu.)

„Ilustrissime domnule comite supremu! Onor. comitetu comitatense! Insinuandu si eu pentru 1-a óra in acestu comitetu o propunere, ve marturisescu domniloru, ca nu fara sfiala -mi liau libertate a ve ostení pre cateva momente atentiunea; si déca indulgiuti'a dvóstra nu m'ar incuragiá, abia a-si cutedá a pledá in o cestiune atatu de importanta precum e aceea, despre care voiescu a vorbi, speru inse domniloru, ca defectele elocintiei le va supleni simplicitatea adeverului. E unu tristu adeveru, ca Transilvani'a in privinti'a culturei si instructiunei publice se afla in o stare catu se póte de deplorabila; mai simtitu e reulu in privinti'a scóleloru elementari si a institutéloru mai inalte, ceva mai bine stamu cu scólele midiulócie. Nu voiu se me demitu domniloru in espunerea detaliata a reului nici in espunerea midiulóceloru, prin cari cugetu, ca s'ar poté evitá reulu, fiinduca acest'a de o parte ar' pretende unu discursu de mai multe óre, de alta parte ar' mai mare interesu pentru romani, de aceea ar' fi o incercare preste poterile mele, me restringu a indrumá inse cu totu respectulu la datele oficióse statistice pre acei dni, cari dóra ar' dubitá despre adeverulu asertiunei mele, acele frundiarindule se voru convinge, se voru poté convinge, ca abia 40% frecuentéza scólele elementari, in privinti'a scóleloru midiulocie, dupa cum premiseiu, stamu „ceva mai bine intru atata, incatu in Transilvani'a ne potemu lauda cu 29 gimnasia inferiori si complete la olalta luate, dér' resultatulu acesta bunisioru inca sufere reducere prin acea impregiurare, ca acei 200 teneri, ce voru fi absolvandu pre fiacare anu cu pucina escepti̇une, din lipsa institutéloru mai inalte pentru diversele ramuri, precum si din lips'a midiulóceloru materiali, suntu siliti séu a-si intrerumpe studiulu, séu ne avendu alte institute mai inalte suntu siliti póte in contra chiamarei si a pregatirei loru a-si completa studiulu la facultatea de dreptu din Clusiu séu Sibiiu; ca acésta se intempla in detrimentulu culturei mai inalte, ne potemu convinge usioru, mai alesu dupa ce scimu, ca acestea facultati de dreptu nici departe nu suntu in stare a satisface pretensiunile de cultura ale unei tieri ca Transilvani'a. Se fiu bine intielesu domniloru, prin acesta nu voiescu se invinovetiescu nici decatu pre profesorii respectivi, cari dupa cum amu avutu onóre ai cunósce suntu ómeni destulu de destepti si harnici, ci voiescu a constata numai, ca facultatile nóstre de dreptu adoptandu si sustinendu si pana adi sistemulu de invetiamentu ereditu dela nefericitulu absolutismu, frecuentatorii acelora nu -si potu casti̇ga cunoscintiele ce se recera dela unu omu, care sta pre nivoulu culturei moderne. Necesitatea unei universitati in Transilvani'a nu o mai tragé la indoiéla nici celu mai din urma docente comunale; opiniunea publica s'a manifestatu in privinti'a asta intr'unu modu destulu de eclatantu, atatu in diurnalistic'a din Ungari'a catu si Transilvani'a. Atatu scimu si connationalii mei, asia credu, ca nu mai cu catu si connationalii mei, asia credu, ca nu mai cu bucuria au intielesu, ca regimulu constitutionalu ungurescu amesuratu asteptarilloru comune e resolutu a introduce in tempulu celu mai scurtu reformele celea mai salutari pre terenulu instructiunei publice, si in deosebi ne amu bucuratu, aflandu, ca infiintiarea universitatei din Clusiu nu va fi pentru tempu indelungu unu pium desideriu. Dér' pre catu ne amu bucuratu, ca dupa lunga asteptare in fine voru fi si tenerii nostrii in pusetiune a-si termina studiele mai inalte aici in patria, pre atata ne amu intristatu si mahnitu aflandu, ca in proiectulu universitatei interesele nóstre nationali suntu nesocotite, si anumitu, ca nici prin o litera macaru nu se garantéza, ca pentru tenerii romani se voru preda scientiele respective si in limb'a materna, fara care, spoiala dá, dér' adeverata cultura nu se póte castiga.

Pentru evitarea acestui reu, si in credintia, ca dvóstra inca nu voiti a monopolisa scientiele, luandu in considerare servitiale, ce prestamu statului, -mi liau libertate a propune, ca comitetulu comitatense se faca representatiune catra cas'a oblegatiloru, prin care acesa se se róge, ca la infiintiand'a universitate din Clusiu studiale se se propuna in limb'a romana, si astfelu in modu fapticu ati arata, ca consimtiti cu marele patriotu Deák Ferencz, candu consimtiti cu marele patriotu Deák Ferencz, candu dice: Mind az, a mi a tudományos miveltséget elómozditja, annyira fontós a nemzetire nézve, hogy az ezek iránti részvétlenség, csak fonák egyoldalúságnak lehet eredménye s kétségtelenül vétek a haza ellen. — Acesta propunere de si a fostu sustienuta cu tóte poterile de romani si 1 unguru, de si Dr. Ratiu afirma, ca pentru primirea ei nu se mai recere nici o consultare ulteriora, de si intréba pre congregatiune, ca este justu, cá preste 3 milióne de romani in Ungari'a se aiba si limb'a romana de limba a propunerei la universitatea din Ardéiu? de si invita congregatiunea, se se esprime, ca densa consimte si afla de drépta propunerea, totusi acea nu a fostu primita fara s'a transpusu comisiunei permanente spre studiare.

Fiinduca universitatea din Clusiu se va infiintia in Octobre anulu curente si fiindu figurarea si a limbei romane cá limb'a a propunerei, o considieru si eu de intrebare vitala, mi liau volia a atrage atentiunea diurnalisticei romane, a tuturoru inteligentiloru romani, precum si a deputatiloru romani dela diet'a din Pest'a, se nu incete a lucra cu tóte poterile din'a nóptea intru acolo, cá limba romana inca se fia primita de limba a propunerei. (Éra prin tóte congregatiunile se se faca asemenea propuneri, pentrucá comitatele, ele se pasiésca la locurile mai inalte pentru ea, cá se nu ne blasteme viitorimea, ca n'amu miscatu si din diosu tóte. R.)

Despre organisarea comuneloru. Totu cu acesta ocasiunea nu potu face se nu scriu cera si despre organisarea comuneloru, care este de celu mai mare interesu pentru romani, de aceea ar' fi de doritu, cá fiacare romanu se cunósca perfectu legea comunala, ca-ce precum amu observatu stapanii nostrii voiescu a organisa astfelu comunele, cá formandu 3—5 comune unu complecsu de comune cu unu notariu cercuale, se-si asecuredia influintia (supremati'a?) pana si in colib'a celui din urma tieranu, si acésta cugeta a o esopera mai cu sém'a prin aceea, ca voru midiulocí a se alege notari cercuali totu de calibrulu loru, si atunci lipsiti de drepturile politice, rapindunise autonomi'a tierei, scurtati in celu mai nerusinatu modu cu alegerile amploiatiloru comitatensi, precum si cu denumirile oficialiloru si judiloru dela tribunalele regesci, se nu ne mai remane nici chiaru poporulu de pre sate neesploatatu de influinti'a loru machiavelistica. E de lipsa dér' pentru a scapa incatura de acesta influintia, cá fiacare comuna romana pre basea § 20 din legea de nationalitati se-si decreteze limb'a romana de oficiósa pentru tóte afacerile comunali, si acésta decisiune se o faca cunoscuta oficiolatului comitatense.

Comunele romane, cari au decretatu pana acum limb'a romana de oficiósa au procedatu in modulu urmatoriu:

„Comun'a N. N. pre basea § 20 din legea nationalitatiloru au decretatu in siedinti'a sa de adi limb'a romana de limba oficiósa pentru tóte afacerile comunali, si a decisu totu odata, cá acestu conclusu se se aduca la cunoscienti'a oficialatului comitatense cu acea rogare, cá oficialatulu comitatense se impuna tuturoru amploiatiloru, cari stau in atingere cu comun'a, cá se implinésca intru tóte acelu conclusu.“

In fine inchiau cu acea observare, ca comunele romanesci de tempuriu se se ingrigésca a se anecta astfelu cu alte comune, cá prin acea anectare se nu li se pericliteze nici decatu interesele nationali, ci din contra se póta la tempu a-si alege si notari cercuali din sinulu loru. In sperantia, ca catu mai ingraba ve voi poté tramite unu estrasu romanescu din legea comunale primiti asecurarea deosebitei considerationi dela alu dvóstra scl. —

Organisarea in comitatulu Albei inferióre.

De óre-ce pana acum nime n'a descrisu organisarea acestui comitatulu, se incepemu de unde amu fostu lasatu.

In siedinti'a comitetului tienuta in 7 Nov. an. tr. s'au defiptu alegerile membriloru comitetului pre 11 Dec. tr. in tóte cercurile alegatória deodata, si din acelu minutu (7 Nov.) conducatorii maghiari au si inceputu a misca tóte, cá se reésa nu numai cu maioritate, ci chiaru cu **totala escludere a romaniloru,** ce li a si succesu de minune, ajutati fiindu prin presiedintii comisiunei culegatórie de voturi, fiindu aceia — afara de 2 — toti maghiari, ma chiaru presiedintii au facutu mai multu pentru delaturarea romaniloru, tiparindu cedule cuprindietórie de singuru maghiari, si acele **impartiendule prin — szolgabirai — cari stá la usi'a** locaului, unde se culega voturile — cá totu atatia haiduci, si candu intra bietulu votisante, **velle, nolle** ei punea cedula in mana cu indrumare: „merge moi si da la d. prézes“. — Si cine se se opuna omnipotentelui szolgabirau? candu unulu — V. M. — a promisu chiaru consiliariului in pensiune si advocatu N. Gaetanu, — „ca de nu va parasi curtea, unde se culegu voturile, i va arunca tiolulu pre capu, si lu va pisá **„megpokroczaztatom“!!!**

Pre langa astfelu si alte asemenea viclene unelturi au trebuitu negresitu se cada romanii. Asia au cadiutu in cerculu Uiórei, unde a fostu presiedinte vestitulu democratu si liberalistu advocatulu Pávai V. Elek — nealegundune nici unu romanu; au cadiutu in cerculu Aiudului, unde din „gratia“ s'a viritu intre 24 membri si „unu romanu renegatu“ — au cadiutu in cerculu Vintiului, nealegundune nici unu romanu; — in cerculu Pocei séu Vingardu, unde din „gratia“ s'au alesu 2 romani, asia din **4 cercuri** avemu **„2** romani, si 1.. nu sciu ce.“

In cercurile Albei Iuliei si Ighiu inse au fostu maghiarii mai loiali, si -mi place a crede, ca asta a alternatu dela presiedintii Nicolau Siandoru de Vistu si Antoniu Fogarasi, ca-ci in ambe aceste cercuri s'au alesu diumetate romani, diumetate maghiari; (cu privire la cerculu Albei Iuliei sinceritatea unora si altora a mersu pana acolo, ca fiindu a se alege 23 membri, au alesu 11 romani si 11 maghiari si cá se nu se faca vreo strimbatate unuia séu altuia, pre celu de alu 23-lea la alesu, care „intre maghiari e maghiaru, si intre romani e romanu) asemenea a facutu si Rosi'a montana alegundu 7 maghiari si 7 romani.

Ce se dicu despre opidulu Aiudu cu 642 alegatori? si cu 2 cercuri alegatória? nici mai multu nici mai pucinu decatu, ca „a alesu 38 maghiari“, Aiudulu inse a facutu celu pucinu atata, ca n'a alesu nici „unu Domnu“, ci totu meseriesi de cei mai incarnati „stangacii“.

Dér' mai avemu unu cercu, cerculu Blasiului cu absoluta maioritate de votisanti romani, si ce a facutu Blasiulu? In contingentiulu seu a primitu si 2 neromani — dintre cari unulu curendu dupa aceea a si muritu. Si ce a facutu comisiunea rerificatória cu Blasiulu? a nimicitu alegerea canonicului I. Pamfilie si a adv. Dr. I. Brendusianu sub cuventu, ca numele acestora nu se afla in list'a din

1869, că alegatori, asemenea i a respinsu si comisiunea decidietória pre acesti 2, cu tóte, ca in recursulu loru au documentatu, ca in an. 1869 au fostu alegatori, celu d'antaiu in Clusiu, alu 2-lea in Zarandu, si ca de 2 ani locuiescu in acestu comitatu; dér' ce se faci? alu 3-lea foru de recursu nu este!!!

Dér' se vedemu resultatulu preste totu. Din 210 membri alesi suntu romani 51, la cari adaugunduse cei cu votu viriliu 25 (din 210), resulta sum'a totala de 76 si că se faca a 5-a parte, ar' mai lipsi inca 8.

Acum déca maghiarii suntu atatu de binevoitori, atatu de drepti, atatu de loiali si liberali facie cu romanii, ce lipsa au avutu ei, că in 5 cercuri se respinga cu totulu pre romani? au nu erau ei asigurati despre maioritate in comitetu prin cei 185 membri virili? déca voiescu ei se le mai créda romanulu vreodata, din una suta baremu una, au nu puteau ei insii midiuloci, că in tóte cercurile alegatória se se aléga pre diumetate romani? cu ce — baremu la parere — mai indulceau baremu pre unii; — dér' nu! (n'au avutu nici atata politica) romanulu nu póte avé locu la mésa cea verde facie cu ungurulu! va veni acusi tempulu, si nu e departe (Apr. 1872), candu voru voi, că se mérga romanii la Aiudu si Vintiu, că se aléga deputatu pre baronulu si pre mari'a sa, ca apoi acestia se voru ingrigí de binele romanului in Pest'a, unde se cioplescu legile cele salutaria pentru romani, apoi in 5 ani ér' potu siedé romanii a casa, se lucre, se platésca contributiune, si se créscа fii pentru honvedi...

Populatiunea cottului Albei inf. face 227.254 dintre acestia **187.561** romani, 27.680 maghiari, 10.013 alte nationalitati; — éta dér' ecoitate! 187.561 romani suntu representati in cottu prin 76 — si 27.680 maghiari prin 300 insi, ca-ci 44 suntu evrei si sasi. Atata asta-data in privinti'a compunerei comitetului. —

Si acum se trecemu la alegerea oficialiloru.

Pre 30 Ianuariu a. c. si urmatóriele a fostu conchiamatu atatu comitetulu celu vechiu — pentru a-si lua diu'a buna — catu si celu nou, pentru că primindu frenale guvernarei, se-si incépa si incoroneze lucrarile cu alegerile oficialiloru pre **6** ani, adica pre catu tempu va domni si comitetulu.

3—4 septemani inainte de diu'a prefipta se audiá feliu de feliu de combinatiuni, pasisera pre facie 3 partite: guvernementala, aristocratica si stangace; cea guvernementala voiea se tiena pre toti amploiatii fosti pana acum, si anumein gremiu vice-comitele se fia maghiaru in persón'a judelui primariu Imreh Ferencz, protonotariu romanu in persón'a vice-comitelui Duca; apoi unu assesore la scaunulu orfanale, si din 13 pretori 4 romani; — partit'a aristocratica voiea „totulu maghiaru“ si din „gratia“ vreunu postu secundariu pentru romanii; — partit'a stangace se invoiea — pentru ca nu avea nimica despre ce se dispuna — pre diumetate, si anume v.-comite maghiaru, protonotariu romanu, si asia mai incolo, din 13 pretori 6 romani.

Se apropia diu'a de 30 Ianuariu, ce se faca romanii? cu cine se se aliadie? ca-ci de sene nu potu nimica, 76 facie cu 344. Unulu dintre conducatorii romani G. apucase de -si dede cuventulu de onóre stangaciloru — aiudeni —, cea mai mare parte dintre romani voiea a se lipi de guvernementali, dér' . . . in sfirsitu s'au decisu a proba: ca la ce voru reesí cu democratii, si liberalii stangaci in frunte cu vestitulu Pávai V. Elek.

Luandu cunoscientia aristocratii despre unirea romaniloru cu stangacii, de locu se unira cu guvernementalii si asia au statu partit'a numita democratica in numeru că la 130—140 facie cu 280—290 aristocratico-guvernementali. In 28, 29 Ian. se tienura conferintie preliminarie oficióse, la cari partecipara pana la 200 membri, s'au tienutu si particulari mai multe de diverse colori.

Suntemu in 30 Ianuariu. In catева minute comitetulu celu vechiu -si iea remasu bunu, cuprinde loculu celu nou. Amploiatii -si dau dimisiunea in corpore. Comitele supremu — neavendu acum amploiati — denumesce de protonotariu ad hoc pre fostulu v.-comite B. Duca. Se pasiesce la alegerea celoru 3 membri ai comisiunei candidatória, si — aristocrato-guvernementalii reesu cu maioritate absoluta. Din acestu minutu a pututu prevedé ori-si-cine caderea romano-stangaciloru, a prevediutu-o si conducatoriulu Pávai, ca-ci a inceputu a siovaí, pre candu romanii se tienea de parola.

Éta unu **ce caracteristicu**: pre candu vorbiea cutare stangaciu, romanii lu sustienea, ba adeseori i intrerumpea vorbirea cu „éljen-uri acute“ — din contra candu vorbiea cutare romanu, nu audiai nici unu „éljen stangaciu“ — romanii totusi si au tienutu cuventulu, dér' nu asia Pávai, care s'a declaratu: „ca pre elu nu lu mai obléga legatur'a cu romanii, elu voiesce a fi amploiatu“, — si de locu s'a si insinuatu pentru posturile de protonotariu si fiscalu; n'amu ce se dicu nimicu despre meseriesii aiudeni, cari — afara de vreo cativa interessati — s'au sustienutu pana in fine, dér' acum fara conducatoriu.

Inca unu ce **caracteristicu**: In 30 Ian. s'a cititu unu telegramu dela cutare conducatoriu stangaciu din Pest'a de urmatoriulu cuprinsu: „Aliati-ve cu romanii, de veti vedé inse, ca sunteti in minoritate, votati cu deakistii“ — **audita-ti** dloru brasioveni-sibiiani! **Inca ceva.** Protonotariulu denumitu (Duca) vorbise la cutare obiectu in limb'a sa romana si — **asta l a fostu destulu,** că se fia trantitu; audiai in tóte partile „nem kel nekünk olah főjegyző, mit akar a főispán? talán oláhositani a megyét?! (Nu ne trebue nóa protonotariu olah, ce vré fispanu! dóra vre a romani comitatulu!)

Audita-ti dloru! 27.680 maghiari facie cu 187.561 romani, si 10,013 alte nationalitati, au frunte de a eschiama: „talán nem akarja oláhositani a megyét“. Seraca lume, cum te . . mangiescu muscele! unu ce mai multu că obraznicia . ., totusi romanulu mai crede ungurului, romanulu da man'a cu ungurulu, că se mérga mana de mana la — Pest'a, in cazanulu complexului maghiaru, de unde nu se mai intórca că Ioane, ci că Ianesi, nu că Stefanu, ci că Pistuka, ori póte nici asia.

(Va urmá.)

Slomcut'a mare 8 Martiu.

Multu onorate Domnule!

In 26 Febr. a fostu respective s'a inceputu restauratiunea — si a decursu pana in 26 — in cele dóua dile primari desbatenduse mai multe cause interesante, éra in 28 a fostu alegerea amploiatiloru:

Alegerea vice-capitanului si a procurorului s'au amanatu pana in 24 Martiu, — éra dintre cei alesi amu onóre a ve inregistra pe urmatorii: notariu primariu la politica Paulu Dragosiu, vice-notariu Franciscu Mihalca, presiedinte si assesore primariu la tribunalu orfanalu s'au alesu d. Andreiu Medanu, assesoru alu II Petru Cosmutia, assesoru alu III Sig. Takáts, notariu Mihaiu Mihalca, ingineriu Oliveru Buda, fisicu Ioane Colceriu, submedici: Alexandru Colceriu si Ignatz Sándor, judi cercuali: Alexandru Popu de N. Nyires, Nicolae Popu, Iuliu Popu si Ioane Hoszu de Risztolcs, de perceptore municipalu Danielu Tiboldi, de ecactoru municipalu Ioane Cosmutia senioru, carele totudeodata e si controloru municipalu.

Capitanulu supremu Földvári cu deputatii Ios. Popu si Vasiliu Buteanu suntu dusi la Pest'a pentru recastigarea tribunalului.

Acestea suntu noutatile cele mai prospete din Chioru, cu cari ve potu servi cam de odata. —

— u — s — u.

Dela diet'a Ungariei.

Revenimu inainte de tóte a registra din sied. din 4 Martiu una confesiune a min. Wilh. Thót, care vrendu a nimici tóte argumentele aduse in contra proiect. legei de alegere se descarcá asupra d. A. Mocioni, care dise, ca proiectulu e facutu cu scopu de a suprime nationalitatea romana, fiinduca nu modifica censulu in Transilvani'a, si ca vre cu elu se asecure supremati'a natiunei maghiare si o spusa acum in dieta, ca elu nu néga, pentru ca in adeveru asia este, ca elu vre supremati'a natiunei maghiare. Nime nu dise ba.

In sied. din 5 Martiu se acceptá proiectulu electorale cu votare nominale pentru desbatere speciale; din 392 deputati verificati 182 votéza pentru, 140 contra si 69 absentara, ér' presied. nu votéza. Apoi se pretende proiectulu de lege despre incompatibilitate, altulu despre impedecarea abusuriloru la alegeri; si se accepta propunerea comisiunei catu pentru proiectulu de incompatibilitate.

In 6 Martiu min. Lonyai presenta proiectulu pentru prelungirea dietei si a mandatului de deputatu dela 3 la 5 ani, care se va distribui intre deputati.

V. Thót min. de interne presenta proiectulu de incompatibilitatea mandatului de deputatu cu oficiale publice afara de cele ministeriali. — Min. de justitia Bittó presenta unu proiectu de lege despre regularea procedurei penale privitória la competintia tribunaliloru si propune una comisiune de 9 insi pentru reportu.

In sied. din 7 Martiu se accepta propunerea comisiunei despre impedecarea abusuriloru la alegeri cu 169 in contra la 119 voturi

Dep. Iosifu Popu pretende a se pertracta si proiectulu lui de lege, spre a se infiintia unu tribunalu in districtulu Chiórului. Tisza speriandusе de multimea obiectelоru pertractande inca in acésta sesiune, dice, ca ministrulu presied ar' fi facutu mai bine, déca ar' fi propusu, că proiectele cele mai insemnate sa se primésca en bloc.

Aici imputa Majoros min. Lonyai, ca se ingrigesce numai de cumnati si de rudeniele sale; ér' in sied. de dupa amédi, care tienú pana la $1/2$ 2 óre se incinse cerbicós'a opunere intre stang'a, care ocupá cu obiecte diverse tóta siedinti'a, pentru că se nu póta veni la ordinea dilei legea de alegere, si drépt'a, care vre a osteni stang'a pana se va indopleca, inse in fine fú silita drept'a a redica siedinti'a. Ios. Popu presentase in scrisu una propunere pentru infiintiarea unui tribunalu in Siomcut'a mare in acésta siedintia.

In 8 éra se tiene sied. la 10 óre, care veni prefacuta in secreta si pe la $11^1/_4$ ér' publica, in care se decise a nu se tiené sied. pana mani dela 10—3 óre; dér' la ordinea dilei, la legea de alegere, nu potú veni drépt'a, fiinduca stangele se unescu a o impedeca pana la finea sesiunei:

Incercarea de compromisu

intre stang'a si deakisti prin ministrulu Lonyai se deochiá, fiinduca deakistii nu voru nici morti a face concesiunile pretense de stang'a, care fara ele inca respinse compromisulu.

Stang'a pretinse: se se reduca censulu pentru dreptulu de alegere catu se póte mai multu specialu si pentru Transilvani'a; se se admita una impartire proportionata a cercuriloru electorali; si regimulu se-si retraga propunerea de prelungire a periodului dietale pe 5 ani.

Drépta, cu tóte, ca i consulta unii si altii, nu vre odata cu capulu a cede prolungirea, pentru că se fia la carma ér' ea la innoirea pactului dualisticu facutu pe 10 ani, cari decurgu in 1877. Acum maioritatea in casu ce stang'a ar' procede a mai repeti impedecarea ordinei dilei, adica a desbaterei speciale a legei de alegere si a prolungirei terminului dietei pe 5 ani, ea amenintiá ca va dechiara siedintiele in permanentia, si stang'a nu se, nu se sparia, ergo nu e giuma.

„Kelet“ organulu gub. din Clusiu, continua cu: „Alea jacta est“. Resbelulu parlamentariu se va continua, pana candu dreptatea (?) si dreptulu (?) va reporta victoria; si „Kol. Közl.“ premite asia: „Casulu acesta e straordinariu si in state constitutionali numai atunci s'a indatinatu a se arata, candu rentósele revolutiunei scutue din titini usile camerei tierei. In astfeliu de tempuri minoritatile arunca frenulu patimeloru“ scl. si, si abia prorumpu pe vreuna cale, care duce la ceva mai bunu.

„Magyar Polgár“ sub titulu: „Eca-ne cadiuti“ . . are motto lui Vegt, definitiunea absolutismului: „Cetatianulu se asculte de porunci; se lucre, că se póta solvi contributiunea; se créscа copii, că se póta da ostasi; dér' inainte de tóte se-si tiena gur'a“. Si apoi in art. incepetoriu se vaiera, ca acum au ajunsu civii patriei la bat'a de cersitoriu, cu tóte nevoile dupa gutu. La ce se incordá, dice, partit'a gub. pana adi. Auditi voi cetatiani maghiari; auditi coruptiunea, si cum suna lantiulu absolutismului ascunsu pe campulu constitutiunei? scl. si:

„In contra propriului teu sange trebue se te lupti! destéptate si te pune in linia, pentru ca: tempulu e de facia: **Acum or' nici odata**“!

Ultim'a farmitura de dreptu autonomu cade victima mamonului, patriciatului si nepotismului, care si a scrisu pe flamura sclavi'a diu motto. Mai incolo:

„Pana acum ne amu incredintu si ne amu insielatu! Una parte din sangele nostru ne a insielatu — asta ne dóre!“ — Fericiti, cari din periculu altora capeta minte! —

„Numele cetatianului de adi incolo e batujocura, derisiune, ironia: a devenitu sclavulu despotismului (az önkény rabszolgája lett“; apoi enumera pericolele: ca pe reprentantii orasianesci nu i va mai alege cetatianulu, ci in patri'a natale va fi strainu, ca-ce facia cu virili va fi totu in minoritate; censulu ei perde dreptulu de alegatoriu, devenindu victima sistemei ce s'a viritu că raculu in corpulu statului, care cu unsórea lui ingrasia ciurdele de oficianti creati de ei s. a. Totu acésta vorba porta si celelalte diurnale stangace, ér' cele gubernementali striga, ca acolo e dreptatea si dreptulu, unde e maioritatea si numescu scandalu pornirile stan-

gei. Ferice de cei ce sciu profundu judeca de tempuriu! — —

Stang'a la 3000 de persóne din totu regatulu si din Transilvani'a adunata in Pest'a tienú in 10 siedintie pentru a se constitui, organisa si disciplina preste totu pentru alegerile viitórie. Ghiczy fú alesu cu entusiasmu de presiedinte. Tisza dovedi necessitatea urgenta de a se organisa. Se primi proiectulu lui, cá la centru in Pest'a se fia unu comitetu centralu si alte prin tiéra, care si fú alesu. Kossuth fú cu entusiasmu pomenitu (boemii inca pledéza, cá Kossuth se vina a casa se se puna in fruntea stangei). Adunarea a decisu a da una petitiune la dieta, in care cere, cá se nu se primésca legea de alegere, nici prolungarea period. dietei pe 5 ani. Banchetu, Kossuth redicatu pana in nori, prin telegrafu fú salutatu. Séra conductu de tortie la Ghiczy, Tisza, Jokay si Csernátony.

Partit'a gub. se mai tocmesce, numai periodulu de 5 ani se se primésca, stang'a nu le mai crede mai multu. Ati vediuti?! Ati auditu?! Credibilioru?! — Maghiarulu la arist. maghiaru nu mai crede, si servilii si ticalosi mari'a ta, voru scóte o mai intiortiolata cu: na nemica, tiene bine, numai se te 'mbucu pe tene. — — Partita politica nationale disciplinata, pe facia, si lupta franca, la postulu ce ni se cuvine! —

In Cislaitani'a totu cam asia se frementa supremati stii centralisti, si cu tóte, ca c. Andrássy le arata munti de auru din sprijinulu imprumutatu alu dualismului, in fine voru trebui se intieléga, ca probele loru suntu numai nesce spasmuri ce nascu inchipuiri, cari nu se potu realisa. Candu tóte tierile si popórele -si voru intende man'a la olalta cu multiumire si fratia nejignita, atunci se va reintorna si pacea interna in Austri'a.

In senatu se desbatú bugetulu si se primi pe an. 1872 cu 353½ milióne spese si 353½ mil. venite, si inca in a trei'a citire.

Despre instructiune s'au luatu mesuri a imbunatati scólele pedagogice si a da ocasiune docentiloru a se perfectiona, prin instructiunea de adulti.

Dalmatiei se puse in bugetu cu 10 mii mai multu spre scopulu instructiunei. Propunerile resolutiunei pentru a desparti universitatea din Prag'a intre cehi si nemti, pentru redicarea de universitati in Cernauti si Moravi'a si una academia de drepturi in Triestu, in Salisburgu una facultate de medicina inca s'au primitu fara opuneri.

☛ Óre universitatea in Cernauti se va face cá si cea din Clusiu cu total'a ignorare a limbei romane? Séu cu o scotere de ochi pentru romani cu unu postu de profesoru pentru literatur'a romana? Atunci toti cavalerii nostri romani voru afla una trista condamnatiune, ca se voru multiami a li se face oficin'a germanisarei ulteriore la vétra, din fondulu romanu pentru propagarea germanismului, cum o facu maghiarii pentru magyaromanismu. Dér' se nu primésca pamentulu pe ómenii cei lasi in punctulu acesta, ci se ne ajute cerulu, cá cu totii se ne inaltiamu paladiulu ecsistintiei si prosperarei nóstre politice, care e scól'a academica si universitatea!

Ce diceti d. min. Tell? Dvóstra abia incepurati cu 4 scóle normale pentru pedagogi si nu ve temurati de Ddieu si de blastemele viitoriului a le cassa, pre candu strainii -si inmultiescu astfeliu si mai mari, mai costitisórie institute, cu tóte, ca au inca multe de aceste!!! Ce va impinsu la acésta mesura? Economi'a? Este economia nationale acésta a intrebuintia vr'o catera mii de galbini spre a da viétia spirituale romanului, cá se nu remana prostu si machin'a tuturoru veneticiloru mai invetiati? Numai investiatur'a poporului ve va mantui de jidanime, si dvóstra?! Dér', Ddieu se ve indrepte cararile!!! — ca su fórte periculóse inaltiarei fericirei Romaniei, cá tiéra romana, care fara scoli normali va ingenunchia inaintea straniloru. Ór' asta vreti?! — —

Cronica esterna.

Din afara avemu a anuncia, ca Thiers, presied. republicei francese e decisu a forma unu ministeriu strictu republicanu, fiinduca acesta se clatina. — Agitatiunile monarchiste s'au deochiatu. „Memor. diplomaticu“ dice, ca Rusi'a si ar' fi sprimatu Prusiei dorinti'a pentru catu mai curund'a desiertare a ocupatiunei. —

Mazzini, eroulu libertatei republicane, a repausatu in 10 Martiu la Pis'a. —

Pórt'a facuse intrebare la Rusi'a: ce cugeta cu armarea céloru 25 vase navigabile pe Marea négra, si primi respunsu, ca numai pentru deprindere adjustá aceste vase. Rusi'a inse -si continua politic'a in orientu si de cea panslava nu se lassa, testamentulu lui Petru marele i e normativulu. — Turci'a se caiesce, ca n'are sprijinulu celu avú in Franci'a si tremurandu astépta dile de periculu si face imprumutu de 7½ mil. si vre se-si multiamésca nationalitatile. —

Pe Anthimos, episc. din Viddin, alesu de esarchu de bulgari, l'a intaritu Sultanulu cá atare prin Irade imperatésca. —

In Romani'a se facu colecte marinimóse pentru ajutoriu la liberarea teritoriului francesu. Pana acum se afla subscrise 100 mii. Simpathi'a dovedita prin fapte va cresce in cedrulu vietiei latine comune. —

„La Confederazione latina“ se ocupa mereu de problem'a prefacerei in corpu a ideei acestei salutarie pentru tóta Europ'a. —

Varietati.

Inscintiare.

Duminec'a in 5/15 Martiu a. c. la 10½ óre a. pr. se va tiene prim'a siedintia publica a societatei studentiloru romani din Brasiovu in sal'a gimnasiului

Ordinea dilei:

1. Reportiu despre starea societatei.
2. Pahodna Sibyr, poesie de V. Alexandri. Declamatiune.
3. Invasiunea mongoliloru in tierile nóstre. Disertatiune.
4. Canele si catielulu, fabula de Gr. Alessandrescu. Declamatiune.
5. Depinde omulu de sórte, séu omulu -si creadia sórtea? Cestiune controversata.
6. Monologulu din jidovulu ratacitoriu de G. Baronci. Declamatiune.

Presiedinte: Ionu C. Tacicu. Secretariu: M. C. Savulescu.

Continuare

din Nrulu 13 alu „Gazetei Transilvaniei“.

La fondulu Reuniunei femeiloru romane din Brasiovu au mai contribuitu urmatorii m. o. domni: Alexandru Siotropa din Naseudu 1 fl. 50 cr., Paulu Paicu 5 fl., rsm. dd. Ioane Fekete-Negrutiu can. 1 fl., Const. Papfalvi can. 1 fl., Ioane Pamfiliu can. 1 fl., Simeone Popu Matheiu notariu consistorialu 1 fl., Dr. Victoru Mihali secretariu metrop. 1 fl. Sum'a 11 fl. 50 cr. Transportu din Nr. 13 alu „Gaz. Trans.“ 112 fl. 50 cr. Sum'a totala 124 fl. v. a. S'au transpusu onor. comitetu alu Reuniunei fem. rom.

In numele comitetului arangiatoriu:
Petru Oprisiu.

— (Fondulu de teatru.) In 29 Febr. tienu comitetulu societatei siedintia sub presiedintia d. Iosifu Hodosiu, secret. Ios. Vulcanu, cassariu V. Babesiu, membrii: Alex. Mocioni si Al. Romanu; si din repórte s'a constatatu, ca fondulu sta in bani gat'a depusi in cass'a de pastrare 2333 fl. 32 cr., in oblig. 600 fl., capitalulu subscrisu dér' inca nerespunsu 12.128 fl. si 1200 franci. —

Bibliografia.

La intrebarile care ni se facu din unele parti despre dictionarie si gramatice romano-unguresci si ungaresci-romanesci, ne aflamu in stare se informamu numai despre cele ce cunóscemu noi.

Dictionariulu maghiaru-romanu alu lui Georgie Baritiu. Brasiovu.

Gramatica ungaro-romanésca, de canoniculu Ioane Negrutiu. Blasiu. II edit.

Gramatica romano-ungurésca de profesoru Octaviu Baritiu. Naseudu. II edit.

Vocabulariu micu maghiaru-romanescu, de Octaviu Baritiu.

Gramatica maghiaro-romanésca, de Andreiu Cosma, in Zelau (Zilah).

Altele nu cunóscemu; suntemu inse siguri, ca voliendu seriosu clasile superiori a-si invetia limbele unii dela altii, atunci curendu voru mai esí inca si alte opuri de acestea.

Tóte acestea se potu trage séu de a dreptulu dela auctori, séu si dela diverse librarii, precum:

In Brasiovu: H. Zeidner.

„ Sibiiu: Julius Spreer (Sam. Filtsch), unde se afla si unu numeru considerabile de carti romanesci din mai multe specialitati, pentru care se dà si catalogu tiparitu, destulu de bogatu.

In Clusiu: Ioane Stein.

„ Ladisl. Demjén.

In Maramuresiu-Sigetu: Librari'a Paulu Kibling.

In Aradu: Fratii Bettelheim.

In Lugosiu: Iosifu C. Kremann.

Nr. 28—1872. 1—3

Edictu.

Gavrile Sinveliu (Bistritianu) din Zagr'a, in districtulu Naseudului in Transilvani'a, carele din lun'a lui Augustu 1867 a parasitu cu necredintia pe legiuit'a sa socia Dochi'a, nascuta Morariu, ducunduse in Romani'a, se provoca prin acésta in terminulu prescrisu in lege, adica intr'unu anu si o di dela datulu de diosu, a se presentá la subscrisulu scaunu vicariale, ca-ci la din contra se va pertractá de catra forulu matrimoniale competinte processulu divortiale, intentatu de catra parasit'a sa socia si fara de densulu.

Dela scaunulu vicariale alu Rocnei din Transilvani'a.

Naseudu in 5 Martiu 1872.

Gregoriu Moisilu m/p.,
vicariu episc. foraneu.

P. S. Onorat'a Redactiune a „Romanului“ din Bucuresci este rugata, a publicá acestu edictu si in „Romanulu“ si a ne tramite contulu inserarului pentru platire. Idem.

Nr. 4050. 2—3

Anunciu.

Directiunea generala a telegrafeloru si posteloru romane.

Avendu necessitate de 1840 stalpi pentru lini'a din Ploiesci la Predealu, se publica licitatiune orala la acésta directiune, prefectur'a de Prahov'a si sub-prefectur'a de Campin'a sub conditiunile urmatórie in diu'a de 25 Martiu st. v.:

1. Dimensiunea stalpiloru: 8 metri lungime, periferi'a la verfu 50 centimetre, la radecina 70 centimetre, curatiati si la radecina parliti de 2 metri.

2. Cautiunea provisoria va fi de 2000 franci, ér' la facerea contractului 20% din valórea contractata.

3. Predarea se va face in terminu de dóue luni dupa inchiarea contractului cate 42 stalpi la fiacare cantonu in faci'a unei comisiuni delegata de directiunea generala.

4. Plat'a se va efectuá dupa predarea stalpiloru si primirea loru din partea comisiunei in terminu de cincisprediece dile.

5. In casu de ne indeplinirea conditiuniloru contractului directiunea este in dreptu a-si procurá stalpi cu ori-ce pretiu va gasí in comptulu cautiunei depuse.

Directoriu generalu:
G. Lahovari.

Cursurile

la bursa in 14 Marte 1872 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 28	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 80	„ „
Augsburg	—	—	109 „ —	„ „
Londonu	—	—	110 „ 70	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.